

**ПРАВИЛНИК
О ИНТЕЛЕКТУАЛНОЈ СВОЈИНИ
ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА**

Београд, 9. мај 2025. године

На основу одредби Закона о науци и истраживањима („Сл. гласник РС“ бр. 49/2019), Закона о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС“ бр. 104/09, 99/11, 119/12, 29/16- УС, 66/19), Закона о жиговима („Сл. гласник РС“ бр. 6/2020), Закона о заштити пословне тајне („Сл. гласник РС“ бр. 53/2021) и Закона о патентима („Сл. гласник РС“ бр. 99/11, 113/17, 95/18, 66/19 и 123/21), у складу са чланом 22. Статута Института друштвених наука, Директор Института друштвених наука, дана 9. маја 2025. године, доноси

ПРАВИЛНИК О ИНТЕЛЕКТУАЛНОЈ СВОЈИНИ ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА

І УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Делатности Института друштвених наука Члан 1.

Институт друштвених наука (у даљем тексту: **ИДН** или **Институт**) је научноистраживачка организација чији је оснивач Република Србија.

Основна делатност ИДН је спровођење научних истраживања и научни развој од општег интереса у области друштвених и хуманистичких наука - право, економија, политичке науке, филозофија, социологија и демографија.

Поред научноистраживачке делатности, као основне, Институт може обављати и комерцијалне делатности под условом да тим пословима не угрожава квалитет научноистраживачког рада. У питању су послови истраживања тржишта и испитивања јавног мњења, комуникација и односа са јавношћу, издаваштва и других консултантских, стручних и образовних делатности.

У циљу комерцијализације резултата научноистраживачког рада, подстицања предузетништва и пословног повезивања, Институт може бити оснивач *start-up* и *spin-off* компанија, центра за трансфер технологије, иновационог центра, пословно-технолошког инкубатора, научно-технолошког парка и других организација.

ИДН је акредитован као институт од националног значаја за Републику Србију.

Појам интелектуалне својине Члан 2.

Појам интелектуалне својина означава различите креације људског ума, које, ако испуњавају законима прописане услове, могу бити заштићене одређеним правима интелектуалне својине.

Права интелектуалне својине чини неколико правних области које се традиционално сврставају у две групе:

- Ауторско право, које штити права аутора поводом његовог научног или уметничког дела, и сродна права;
- Права индустријске својине, којима се штите проналасци (патент), робне марке (жиг), спољњи изглед производа (индустријски дизајн) итд.

Појединачним законима који регулишу предметне области права интелектуалне својине пружа се заштита физичком лицу (аутору, ствараоцу) чијим креативним радом је настала интелектуална својина, као и лицу, најчешће правном, које је уложило финансијске и друге ресурсе у њен развој и заштиту (носилац права интелектуалне својине).

Осим горе наведених права интелектуалне својине, током обављања делатности ИДН-а, могу настати и користити се и одређене информације, укључујући и одређена знања и искуства (енг. know-how), која се имају сматрати пословном тајном и као такве се посебно штите.

Делатности Института и интелектуална својина

Члан 3.

За научноистраживачку делатност ИДН значајно је да одредбе Закона о ауторском и сродним правима, између осталог, уређују права аутора поводом његових ауторских дела, као што су нпр. научни чланци, монографије, збирке, базе података и предавања, друга ауторска дела настала у обављању делатности створена од стране запослених или на други начин ангажованих лица и/или по наруџбини (што укључује а не ограничава се на рачунарске програме са пратећом техничком и корисничком документацијом у било којем облику њиховог изражавања, укључујући и припремни материјал за њихову израду, софтвере, софтверска решења и др.), као и начин остваривања и заштите тих права. Прописи из области индустријске својине стварају услове за заштиту и економско искоришћавање права интелектуалне својине Института која су претежно повезана са комерцијалним делатностима ИДН. У питању су, између осталог, следећи прописи:

- Закон о жиговима који прописује услове и процедуре за заштиту знакова којима се у промету обележавају робе и услуге (графички лого, назив);
- Закон о заштити пословне тајне којим се штите поверљиве информације од економског значаја за пословање њиховог имаоца;
- Закон о патентима којим се регулише поступак и услови за заштиту техничких решења, иновација и изума.

Циљеви доношења Правилника

Члан 4.

Како су научноистраживачка и комерцијалне делатности ИДН непосредно повезане са развојем и заштитом интелектуалне својине, Институт препознаје потребу да на законит и афирмативан начин уреди ову област свог пословања.

Основни циљеви због којих се доноси овај Правилник су:

- Уређење и унапређење заштите интелектуалне својине ИДН;
- Стварање услова за комерцијализацију интелектуалне својине ИДН;
- Подстицање иновативности запослених у ИДН;
- Уређење и унапређење поступака евидентирања и заштите информација о интелектуалној својини ИДН.

II ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржина Правилника Члан 5.

Правилник наводи кључна добра интелектуалне својине која се најчешће стварају као резултат рада у Институту, а затим прописује поступке и мере за заштиту и комерцијализацију предметне интелектуалне својине, као и права и обавезе запослених као и других ангажованих лица, у вези са спровођењем наведених поступака и мера.

Правилником се посебно уређује поступак и услови за награђивање запосленог¹, односно радно ангажованог истраживача у Институту, који је својим радом створио интелектуалну својину ИДН подобну за комерцијализацију, односно међусобна права и обавезе ИДН и тог истраживача у наведеној ситуацији.

Примена Правилника на запослене и друга лица Члан 6.

Одредбе овог Правилника су обавезујуће за све запослене у Институту, током трајања и две године након престанка њиховог радног односа у ИДН, осим одредаба из члана 35. овог Правилника које су трајно обавезујуће.

Одредбе овог Правилника које прописују права, обавезе и одговорности запослених лица у ИДН важе и аутоматски се примењују, осим где то није могуће, и на сва остала физичка лица која су радно ангажована од стране ИДН (нпр. спољни сарадници, гостујући истраживачи/предавачи, студенти и сл.).

Одредбе овог Правилника постају обавезујуће и за сва остала лица која у писменој форми (нпр. изјавом, пројектном документацијом, уговором и сл.) прихвате његову примену.

¹ Сви термини којима су у овом Правилнику означени положаји, професије, односно занимања, статуси и звања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе, без икакве дискриминације.

Члан 7.

Правилник се примењује на сва добра интелектуалне својине која су настала као резултат научноистраживачке, комерцијалних, као и свих других делатности у Институту, а у чијем настанку и развоју су коришћени ресурси ИДН (људски потенцијал, опрема, рачунарски програми, финансијска средства и др.), односно буџетска средства Републике Србије.

Правилник се примењује и на интелектуалну својину које је настала током припреме и реализације пројеката у којима ИДН учествује као носилац и/или један од реализатора.

Члан 8.

Уколико Институт током сарадње са другим лицима користи постојећу интелектуалну својину ИДН или уколико предметна сарадња може резултирати развојем, заштитом и комерцијализацијом интелектуалне својине, стране су обавезне да пре почетка сарадње уреде међусобна права и обавезе у вези са питањима из ове области.

ИДН ће пре спровођења пројектних активности писаним путем уредити сва отворена питања из области интелектуалне својине са лицем које финансира пројекат и евентуалним другим учесницима на пројекту.

У уговоре Института којима се регулишу односи са правним и физичким лицима поводом послова повезаних са развојем, заштитом и комерцијализацијом интелектуалне својине ИДН биће унете одговарајуће одредбе о примени овог Правилника, где год је то применљиво.

III ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА ИДН

Члан 9.

Интелектуалну својину ИДН чине следећа права интелектуалне својине којима се штите добра која најчешће настају као резултат рада у Институту:

- Ауторским правима ИДН се штите права поводом научних радова, односно писаних и говорних дела истраживача запослених или радно ангажованих у ИДН, као и права на рачунарским програмима у власништву ИДН;
- Жиг ИДН је право којим се штити комерцијална употреба лога и назива под којим ИДН ставља у промет резултате свог рада;
- Пословна тајна ИДН штити поверљиве информације од економског значаја за ИДН, укључујући а не ограничавајући се и на одређена знања и искуства (енг. know-how);
- Патентом и малим патентом се штите проналасци лица која су запослена у ИДН.

Остала права интелектуалне својине, која нису наведена у ставу 1. овог члана, штите се и користе од стране ИДН у складу са важећим законима Републике Србије и одредбама

овог Правилника.

Ауторска права у погледу научног рада

Члан 10.

Резултати научноистраживачког рада запослених у ИДН по правилу се објављују у форми научних радова у часописима, зборницима и монографијама, односно представљају на научним и стручним скуповима.

Ако је запослено или радно ангажовано лице у ИДН израдило ауторско дело у оквиру делатности Института (нпр. научни рад), ИДН је носилац је свих имовинских права на том делу без просторног и предметног ограничења, укључујући и право на објављивање дела у року од пет година од његовог настанка.

Ако ИДН не објави или не комерцијализује ауторско дело запосленог или радно ангажованог лица у року из става 2. овог члана или у посебно уговореном краћем року, право на објављивање и економско коришћење дела стиче сам аутор.

У случају потребе, ауторским уговором, у складу са одредбама Закона о ауторском и сродним правима, уређују се међусобни односи између ИДН и аутора запосленог или ангажованог у Институту у вези са објављивањем и другим облицима коришћења његовог ауторског дела.

Објављивање научног рада

Члан 11.

Ако је запослени у ИДН израдио научни рад (нпр. чланак или монографију) током трајања радног односа и извршавајући своје радне обавезе, Институт је овлашћен да то дело објави у року од пет година од завршетка и предаје научног рада.

У ситуацији из става 1. овог члана, ИДН и запослени ће закључити издавачки уговор којим запослени на ИДН преноси, између осталог договореног, право на умножавање научног рада штампањем и стављањем у промет тако умножених примерака.

Запослени као аутор има право на посебну накнаду која се утврђује издавачким уговором, под условом да је ИДН остварио профит од стављања научног рада у промет.

Приликом објављивања сабраних дела аутор има право да и пре истека рока из става 1. овог члана објави дело које је створио у радном односу у ИДН.

Када год је могуће и целисходно, ИДН ће настојати да одговарајућим уговором себи обезбеди право на објављивање научноистраживачког рада који је резултат сарадње са другим научноистраживачким организацијама, истраживачима и ауторима или носиоцима права уопште.

Депонованье ауторског дела

Члан 12.

Директор ИДН може донети одлуку о депоновану ауторског дела чији је аутор лице запослено у ИДН, нарочито у ситуацијама када се ради о научноистраживачком раду изузетног утицаја², као и када постоји оправдани ризик од повреде права аутора и Института у вези са тим делом.

На исти начин, одлуком директора ИДН, могу се депоновати и ауторско дело (нпр. софтверски код, база података, опис функционалности софтверских решења и сл.) који могу имати комерцијалну вредност за Институт, а који представљају резултат рада његових запослених или трећих лица ангажованих од стране Института на основу уговора наруџбини ауторског дела.

Приликом доношења одлуке о депоновану ауторских дела, ИДН ће узети у обзир потенцијал да се њиховим објављивањем, односно комерцијализацијом, оствари приход и промовише рад Института у Републици Србији и иностранству. Том приликом директор ИДН може консултовати трећа лица или формирати Комисију сходно одредбама главе IV овог Правилника.

У ситуацијама када запослени у ИДН посумњају да је од стране трећег лица повређено њихово ауторско право у вези са научним делом које представља интелектуалну својину ИДН, могу се обратити Институту као послодавцу ради пружања правне помоћи у заштити његових ауторских права, укључујући и депонованье њиховог дела од стране Института.

Уговор о наруџбини ауторског дела

Члан 13.

У уговорима о наруџбини ауторског дела (израда уметничких дела, база података, рачунарских програма и сл.), Институт ће бити наведен као искључиви носилац свих имовинских ауторских права на добрима интелектуалне својине који настају као резултат извршења уговорних обавеза од стране ангажованих аутора (трећих лица), све у складу са одредбама Закона о ауторском и сродним правима и споразумом две стране.

Када лице које је ангажовано на основу уговора о наруџбини ауторског дела испуни своју уговорну обавезу, дужно је да о томе на одговарајући начин обавести ИДН пре било ког јавног саопштавања створеног ауторског дела, што ће бити назначено и у самом уговору.

Рачунарски програм и базе података

Члан 14.

² Правилник о стицању истраживачких и научних звања ("Службени гласник РС", број 159 од 30. децембра 2020.) под оригиналношћу научног рада, између осталог, подразумева истраживање које проширује границе знања и које је објављено у националним или међународним референтним публикацијама. Утицајност научних резултата исказује се кроз цитираност и Хиршов индекс.

Ако је на основу уговора о наруџбини ауторског дела израђен рачунарски програм, Институт стиче сва права искоришћавања рачунарског програма без било каквог ограничења, ако уговором није другачије одређено.

Куповином базе података од стране ИДН исцрпљује се право произвођача базе података на стављање у промет умноженог примерка базе података на територији Републике Србије.

Сва остала права произвођача базе података прелазе истовремено на ИДН као купца, што ће у уговору којим се уређују права поводом купопродаје базе података бити и наведено.

Ако је рачунарски програм или база података дело створено од стране аутора током трајања његовог радног ангажовања у ИДН-у, ИДН је трајни носилац свих искључивих имовинских права на том делу, осим ако уговором није другачије одређено.

Жиг Члан 15.

ИДН послује под називом Институт друштвених наука користећи лого у изгледу:

Регистрација жига ИДН Члан 16.

Директор ИДН доноси одлуку о регистрацији жига код Завода за интелектуалну својину у случају потребе Института да заштити свој лого.

Пословна тајна Члан 17.

Пословном тајном штити се поверљивост корисних пословних и технолошких информација укључујући и одређена знања и искуства (енг. know-how), које су доступне и до којих су дошла лица која су радно и на други начин ангажована од стране ИДН.

Пословном тајном сматрају се информације (подаци) које испуњавају следеће услове:

- Представљају тајну јер нису у целини или у погледу структуре и скупа њихових саставних делова опште познате или лако доступне лицима која у оквиру својих активности уобичајено долазе у контакт са таквом врстом информација;
- Имају комерцијалну вредност јер представљају тајну;
- Лице које их законито контролише је у датим околностима предузело разумне мере како би сачувало њихову тајност.

Обавезе чувања пословне тајне ИДН **Члан 18.**

Пословну тајну ИДН дужни су да чувају директор, чланови Управног одбора и Научног већа, као и сви запослени у Институту, као и на други начин ангажовани од стране ИДН-а, који су на било који начин сазнали садржај података које се сматрају пословном тајном.

Одредбом члана 47. став 3. Статута ИДН прописано је да се општим актом Института уређују питања везана за заштиту исправа и података који су по закону или актом надлежног државног органа означени односно представљају пословну тајну.

Патент **Члан 19.**

Патент је право којим се штити проналазак из било које области технике, који је нов, који има инвентивни ниво и који је индустријски применљив.

Предмет проналаска који се штити патентом може бити производ или поступак, док се проналасцима не сматрају научне теорије и математичке методе.

Заштита проналаска патентом **Члан 20.**

ИДН има право на заштиту проналаска који је настао у оквиру обављања делатности Института, осим ако уговором између запосленог лица као проналазача и Института није другачије уређено.

Када је резултат истраживања проналазак, а истраживање је финансиран средствима из буџета Републике Србије односно Института, право на заштиту проналаска има Институт, а истраживач као проналазач има право да у том својству буде наведен у пријави за признавање патента, списима, регистрима, исправама и публикацијама о проналаску.

Ако је проналазак заштићен на име Института, проналазачу припада право на накнаду сразмерно ефектима економског искоришћавања проналаска, у складу са Законом о патентима и закљученим уговором.

У случају када је проналазак запосленог у ИДН заштићен малим патентом или патентом чији је носилац Институт, запослени као проналазач има право на накнаду не мању од 50% од добити ИДН од комерцијализације проналаска.

Остала права интелектуалне својине

Члан 21.

ИДН штити и користи сва друга права интелектуалне својине у складу са законима Републике Србије, интерним актима, својим потребама и циљевима овог Правилника.

IV ПОСТУПАК ЗАШТИТЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ ИДН КОЈА ИМА КОМЕРЦИЈАЛНИ ПОТЕНЦИЈАЛ

Члан 22.

Када запослено и/или ангажовано лице од стране ИДН процени да његов рад резултира настанком интелектуалне својине које има комерцијални потенцијал, дужно је да у најкраћем року директору ИДН у писменој форми упути предлог за заштиту и комерцијализацију интелектуалне својине (Даље: **Предлог аутора**).

Предлог аутора/ствараоца се подноси пре било ког јавног објављивања резултата рада на које се исти односи.

Предлог аутора се подноси директору ИДН на обрасцима који представљају прилог овог Правилника, у папирном или у дигиталном облику (електронском поштом).

У случају постојања дилеме око испуњености услова за подношење Предлога аутора, запослено, односно ангажовано лице се о подношењу Предлога аутора може консултовати са управником центра у којем ради и/или са Службом заједничких послова.

Уколико резултат рада запосленог као аутора, по његовом мишљењу, представља интелектуалну својину без посебног комерцијалног потенцијала, али од изузетног утицаја у смислу члана 12. овог Правилника, или ако постоји оправдани ризик од повреде права аутора и Института од стране трећег лица у вези са предметним ауторским делом, Предлогом аутора се може тражити само одговарајућа заштита створеног добра интелектуалне својине, укључујући и његово депоновање, без мера комерцијализације.

Садржина Предлога аутора

Члан 23.

Предлог аутора садржи следеће податке:

- Податке о аутору, односно коауторима рада и њиховим уделима у раду;
- Сажет опис садржине и специфичности рада;

- Податке о околностима под којима је развијан рад (нпр. у оквиру пројекта или редовних активности у оквиру ИДН);
- Информацију о начину на које је финансирано истраживање које је довело до настанка резултата рада;
- Процену економског потенцијала рада и начелни план његове комерцијализације или ризике од повреде ауторства на његовом раду о стране трећег лица;
- Предлог о заштити рада као добра интелектуалне својине (ако је применљиво);
- Информацију да ли су подаци о раду икада били саопштени јавности;
- Податке о осталим особама и институцијама које су упознате са резултатима рада или су учествовале у њиховом развоју;
- Изјава аутора о постојању сличних научних радова/истраживања, тренутном стању у научној области (енг. *state of the art*) и тачности података наведених у Предлогу аутора;
- Податке на основу којих је могуће извршити претрагу у научној области којој припада рад запосленог.

Поступање са Предлогом аутора Члан 24.

Уколико директор ИДН иницијално процени да резултат рада који је обухваћен Предлогом аутора може бити од значаја за ИДН у смислу његове комерцијалне употребе, дужан је да у року од 10 дана од пријема Предлога аутора формира ad-hoc Комисију за процену комерцијалног потенцијала интелектуалне својине ИДН (даље: **Комисија**)³ која даје своје мишљење о Предлогу аутора.

Комисија броји три или више чланова по избору Директора ИДН и чине је најмање по један представник:

- Службе заједничких послова ИДН;
- Комисије за вредновање научноистраживачких резултата ИДН;
- Центра којем припада запослени који је поднео Предлог аутора, односно центра који се бави облашћу рада уколико је предлог потекао од ангажованог лица које није запослени Института.

Комисија ће бити формирана за сваки појединачни случај у зависности од процене и одлуке Директора.

Директор ИДН може да именује председавајућег који руководи радом Комисије и одлучује у њено име у случају непостојања већине гласова чланова Комисије.

³ Када је Предлог аутора поднет на основу члана 22. став 5. Правилника, формира се Комисија за заштиту интелектуалне својине ИДН, с тим што у њој уместо представника економског центра ИДН два члана даје центар којем припада запослени који је поднео Предлог аутора, док се остале одредбе из ове главе Правилника сходно примењују и на њен рад.

Начин одлучивања Комисије

Члан 25.

Комисија на основу примљених и уредно попуњених образаца о пријави интелектуалне својине, доноси и доставља директору ИДН своје мишљење о Предлогу аутора стручно, савесно и без дискриминације, узимајући у обзир и следеће критеријуме:

- Научно-истраживачки утицај рада, допринос рада тренутном стању научне области којој припада и значај рада у односу на делатност, циљеве и репутацију ИДН;
- Комерцијални потенцијал рада на тржишту, *cost/benefit* анализу његове комерцијализације, као и могућност употребе рада у оквиру пројектних активности које би омогућиле финансијске бенефите Институту;
- Могућност и потребе заштите рада као интелектуалне својине у односу на остварење његовог комерцијалног потенцијала.

Комисија одлучује о појединим питањима већином гласова уз могућност давања издвојених мишљења њених чланова.

Комисија доставља директору ИДН своје мишљење о Предлогу аутора у писменој форми у року од 15 дана од свог формирања. У сложенијим случајевима директор може продужити рок рада Комисије на 30 дана.

Председавајући Комисије, уз сагласност Директора и помоћ Службе заједничких послова, може консултовати о отвореним питањима из надлежности Комисије стручна лица са искуством у области комерцијализације интелектуалне својине којој припада рад аутора, уз обавезно давање изјаве ангажованих стручних лица о чувању тајности података.

Мишљење Комисије

Члан 26.

Мишљење Комисије обавезно садржи већински став чланова Комисије по питањима:

- Да ли рад који је садржан у Предлогу аутора има изузетан научни допринос и
- Да ли рад има остварив комерцијални потенцијал.

Уколико је став Комисије у односу на једно или оба питања из става 1. овог члана позитиван, мишљење Комисије, када је потребно и применљиво, садржи и:

- Предлог одговарајућег правног поступка и рока за заштиту рада као интелектуалне својине, са проценом трошкова тог поступка;
- Списак документације потребне да би се успешно спровео поступак заштите рада као интелектуалне својине;
- Предлог трошкова, модалитета и потребних корака ради комерцијализације рада;

- Оквирну процену финансијских ефеката комерцијализације рада.

Ако Комисија процени да рад нема изузетан научни допринос, али да има комерцијални потенцијал, у мишљењу ће се констатовати наведено и дати предлог мера комерцијализације рада.

Уколико Комисија закључи да рад може дати изузетан научни допринос и да испуњава услове за заштиту као добро интелектуалне својине, али да нема значајан комерцијални потенцијал, констатоваће у мишљењу наведено и дати препоруку директору ИДН о заштити рада као интелектуалне својине у складу са одредбама главе III Правилника.

Уколико установи да рад нема одговарајући комерцијални потенцијал, те да истовремено не представља интелектуалну својину од значаја за ИДН, Комисија ће предложити директору ИДН да се Институт одрекне права на раду који је предмет Предлога аутора.

Одлука директора о Предлогу аутора **Члан 27.**

Коначну одлуку о заштити и/или комерцијализацији интелектуалне својине ИДН доноси Директор на основу садржине Предлога аутора и мишљења Комисије.

Пре доношења Одлуке из става 1. овог члана, Директор може консултовати трећа лица, укључујући и стручно лице из области заштите права интелектуалне својине, односно лице са знањима и искуствима адекватним за процену комерцијалног потенцијала рада.

Директор је дужан да донесе и достави аутору одлуку у року од 60 дана од пријема Предлога аутора.

Уколико Институт прихвати заштиту/комерцијализацију интелектуалне својине по Предлогу аутора одлука директора ће садржати, зависно од планова даљих корака, смернице у вези са:

- Поступком заштите рада као интелектуалне својине или други одговарајући вид заштите истог;
- Планом комерцијализације рада и
- Трошковима комерцијализације и/или заштите рада као интелектуалне својине.

Уколико запослени у ИДН као аутор посумња да је од стране трећег лица повређено његово ауторско право у вези са научним делом које представља интелектуалну својину ИДН, директор уз помоћ Службе општих послова и, по потреби, стручног лица из области заштите права интелектуалне својине, одлучује о депоновању ауторског дела од стране Института, односно о другим мерама заштите права запосленог као аутора.

Члан 28.

Ако након истека рока од 60 дана од дана подношења уредног Предлога аутора запослени не добије одлуку директора, сматра се да се ИДН одрекао права на заштиту и комерцијализацију рада као интелектуалне својине, о чему ће на писани захтев аутора ИДН издати и писану потврду. Овај рок се може продужити сагласношћу директора ИДН и запосленог аутора.

У случају из става 1. овог члана, запослени има право да самостално заштити свој рад, као и да га комерцијализује без даље употребе ресурса ИДН, назива и лого Института.

Изузетно, директор ИДН може писаном одлуком дозволити запосленом као аутору да користи ресурсе, назив и лого ИДН приликом личне заштите рада као интелектуалне својине, односно његове комерцијализације.

Обавезе запосленог као аутора

Члан 29.

Запослени аутор интелектуалне својине је дужан је да пружи надлежним службама ИДН све потребне информације и доказе током поступка одлучивања о његовом предлогу, као и током евентуалне заштите и комерцијализације интелектуалне својине.

Запослени аутор интелектуалне својине нема право да резултат рада који је предмет Предлога аутора објави, нити да га на било који други начин учини доступним јавности док Институт не одлучи о његовој заштити и/или комерцијализацији, осим у случају писане сагласности директора ИДН.

У случају повреде обавеза и ставова 1 и 2. овог члана, запослени може одговарати дисциплински, као и за штету коју је претрпео Институт.

Надлежност Службе општих послова ИДН

Члан 30.

Административне, правне, финансијске и техничке послове у вези са заштитом, коришћењем и комерцијализацијом интелектуалне својине ИДН спроводи Служба заједничких послова ИДН у складу са својим надлежностима и организацијом.

Служба заједничких послова ИДН је дужна да брине о поштовању свих рокова и формалних услова за заштиту интелектуалне својине ИДН уз подршку, по потреби, стручног лица из области заштите права интелектуалне својине.

V КОМЕРЦИЈАЛИЗАЦИЈА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ ИДН

Члан 31.

Права на економску експлоатацију интелектуалне својине која је настала у оквиру делатности Института искључиво припадају ИДН, уколико законом, општим актом Института или одговарајућим уговором није другачије прописано.

У случају стварања ауторских дела у оквиру делатности ИДН, аутору припадају сва морална права, а ИДН-у сва имовинска права, у складу са важећим Законом о ауторском и сродним правима.

Предмети интелектуалне својине који настају као резултат пројектних и привредних активности или научног истраживања које ИДН обавља у сарадњи са другим лицима комерцијализују се у складу са одговарајућим одредбама уговора о сарадњи и пропорционално улагању (доприносу) укључених страна.

У случају када је ангажовано лице од стране ИДН (нпр, спољни сарадник или гостујући стипендиста) запослено у другој институцији, препоручује се закључивање тространог уговора којим ће се регулисати права и обавезе свих укључених страна у вези са развојем, заштитом и комерцијализацијом интелектуалне својине који може настати као резултат радног ангажовања тог лица у Институту.

Модалитети комерцијализације

Члан 32.

ИДН ће, самостално или у сарадњи са другим ентитетима, покренути и спровести активности у сврху комерцијалног искоришћавања интелектуалне својине ИДН, и то:

- Пружањем услуга заснованих на интелектуалној својини;
- Уступањем или преношењем овлашћења на коришћење права интелектуалне својине;
- Закључењем уговора о лиценци;
- Оснивањем привредних друштава (нпр. spin-off⁴ и сличних форми организовања) чија је примарна сврха комерцијализација интелектуалне својине.

Интелектуална својина ИДН се може комерцијализовати и на сваки начин који је у складу са законима Републике Србије, овим Правилником и другим општим актима Института.

Приликом закључивања уговора који садрже одредбе о коришћењу и комерцијализацији интелектуалне својине ИДН треба узети у обзир директне и индиректне трошкове претходног научноистраживачког рада и заштите интелектуалне својине Института.

⁴ Spin-off научноистраживачке организације јесте стартап основан са циљем развоја и комерцијализације иновација проистеклих из научноистраживачког рада.

VI НАКНАДА ЗАПОСЛЕНОМ АУТОРУ/СТВАРАОЦУ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ ИДН

Члан 33.

У случајевима када ИДН оствари финансијску добит (профит) комерцијализацијом интелектуалне својине чији је аутор (стваралац) запослени, односно радно ангажовано лице у ИДН, то лице остварује право на одговарајућу ауторску накнаду сразмерну оствареној добити Института.

Износ ауторске накнаде утврђује се у односу на укупну добит Института од комерцијализације интелектуалне својине чији је запослени аутор, а све у складу са уговором, осим у случају када је предмет интелектуалне својине проналазак заштићен малим патентом или патентом, у ком случају запослени као проналазач има право на накнаду не мању од 50% од добити ИДН од комерцијализације проналаска.

Одлуку о износу процена новчане накнаде у односу на укупну (нето) добит Института доноси Управни одбор ИДН на предлог Директора.

У случају када комерцијализовани научноистраживачки рад има више аутора, износ накнаде се између њих расподељује сразмерно њиховим појединачним доприносима у креирању добра интелектуалне својине. Ако се појединачни доприноси не могу утврдити, сви аутори имају право на једнак удео у износу накнаде.

У случајевима када ИДН планира комерцијализацију интелектуалне својине чији је аутор запослени/ангажовано лице кроз оснивање *start-up* или *spin-off* компаније и/или сарадњу са трећим лицима на тржишту, право на ауторску накнаду уређује се одговарајућим уговором аутора са ИДН и евентуално другим субјектима који учествују у употреби и/или комерцијализацији рада.

VIII ЕВИДЕНТИРАЊЕ И ЗАШТИТА ИНФОРМАЦИЈА О ИНТЕЛЕКТУАЛНОЈ СВОЈИНИ

Евиденција о интелектуалној својини ИДН

Члан 34.

Секретар ИДН води евиденцију о интелектуалној својини ИДН.

Евиденција о интелектуалној својини ИДН садржи:

- Предлоге аутора са пратећим прилозима;
- Мишљења и записнике са седница Комисија;
- Одлуке директора о Предлозима аутора;
- Уговоре о ауторском делу и друге уговоре које садрже одредбе о интелектуалној својини;

- Документацију у вези са покренутим поступцима заштите права интелектуалне својине ИДН;
- Документацију у вези са комерцијализацијом интелектуалне својине ИДН;
- Документацију повезану за оснивањем и пословањем *start-up*, *spin-off* и сличних компанија;
- Осталу релевантну документацију која се односи на интелектуалну својину ИДН.

Интелектуална својина као пословна тајна ИДН **Члан 35.**

Пословну тајну ИДН чине, између осталог, све информације:

- Из евиденције о интелектуалној својини ИДН;
- О комерцијалним делатностима заснованим на употреби интелектуалне својине ИДН;
- О поступцима који се воде по одредбама овог Правилника.

Подаци из претходног члана неће бити објављивани или одавани од стране Института и његових запослених трећим лицима без изричитог одобрења директора ИДН.

Запослени који прекрши забрану одавања информација из овог члана чини повреду радне обавезе због које може сносити дисциплинске и друге законом прописане последице.

Сва трећа лица која током сарадње са ИДН долазе у контакт са интелектуалном својином ИДН биће обавезана уговором или изјавом да чувају тајност поверљивих података у вези са интелектуалном својином ИДН.

IX ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Директор ИДН једанпут годишње извештава Управни одбор ИДН о интелектуалној својини Института и резултатима њене комерцијализације.

У случају потребе за заштитом и комерцијализацијом интелектуалне својине ИДН у иностранству, директор ИДН може ангажовати квалификоване стручњаке ради предузимања одговарајућих мера заштите и комерцијализације интелектуалне својине ван граница Републике Србије.

Члан 37.

Овај Правилник ступа на снагу и почиње да производи правна дејства осмог дана од дана објављивања на огласној табли ИДН, од ког дана престаје да важи Правилник о интелектуалној својини од 29.09.2023. године.

Правилник не делује повратно на раније уговорне односе, стечена права и преузете обавезе.

Београд, 9. мај 2025. године

Директор
Института друштвених наука

др Горан Башић

ПРИЛОГ 1:

Речник појмова

Аутор - Физичко лице које је створило ауторско дело.

Ауторско право - Право које штити оригинална ауторска дела из области књижевности, науке и уметности, укључујући дела изражена у електронском облику.

Интелектуална својина - Скуп права која обухватају ауторска и сродна права, као и права индустријске својине (патенти, жигови, дизајни, географске ознаке и др.).

Комерцијализација - Процес коришћења права интелектуалне својине у комерцијалне сврхе, укључујући продају, лиценцирање или експлоатацију кроз производе и услуге.

Лиценцирање - Уговорно уступање права коришћења интелектуалне својине трећем лицу, уз одређене услове и накнаду.

Носилац права интелектуалне својине - Физичко или правно лице које је власник или корисник права интелектуалне својине, укључујући ауторска и индустријска права.

Објављивање ауторског дела: Ауторско дело је објављено кад је, на било који начин и било где у свету, први пут саопштено јавности од стране аутора, односно лица које је он овластио. Ауторско дело је саопштено јавности ако је учињено доступним већем броју лица која нису међусобно повезана родбинским или другим личним везама.

Патент - Искључиво право признато за проналазак који је нов, има инвентивни ниво и индустријску примењивост.

Повреда права интелектуалне својине - Свака радња којом се крше права носилаца интелектуалне својине без њиховог одобрења или законског основа.

Регистрација права интелектуалне својине - Поступак којим се право интелектуалне својине евидентира код надлежног органа, чиме се стиче правна заштита и признају ексклузивна права.

Сродна права - Права која, између осталог, штите извођаче, произвођаче фонограма, филмских записа и организације за радиодифузију, повезана са ауторским правима, али независна од њих.

Пословна тајна - Пословна информација која има комерцијалну вредност, није опште позната или лако доступна, и за коју су предузете одговарајуће мере заштите.

Завод за интелектуалну својину - Државни орган Републике Србије надлежан за послове заштите, регистрације и промоције права интелектуалне својине.

Жиг - Заштитни знак који служи за разликовање производа или услуга једног правног или физичког лица на тржишту од производа или услуга других лица.

ПРИЛОГ 2: Образац - Предлога аутора

ПРИЛОГ 3: Образац за расподелу прихода

ОБРАЗАЦ – ПРЕДЛОГ АУТОРА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ	Datum:
<i>НАЗИВ ДОБРА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ:</i>	

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА

Како би се на одговарајући начин и правовремено заштитила Ваша права као аутора (стваралаца) добара интелектуалне својине у ИДН, потребно је да овај Образац попуните и поднесете директору ИДН одмах по настанку било ког добра интелектуалне својине повезаног са делатностима ИДН.

Овај образац представља релевантан писани опис Вашег стваралачког рада и тако насталог добра интелектуалне својине. Уносом тачних података у овај образац омогућавате процену комисије ИДН да ли Ваш рад испуњава услове за заштиту као добро интелектуалне својине и/или да ли има комерцијални потенцијал.

Веома је важно да приликом испуњавања овог Обрасца унесете тачне и потпуне податке. Нетачни или непотпуни подаци могу учинити заштиту интелектуалне својине неуспешном и/или довести до каснијих ограничења приликом њене комерцијализације.

Сви подаци садржани у овом обрасцу, као и подаци који настану у вези са поступком који се покреће подношењем овог обрасца представљају поверљиве податке (пословну тајну ИДН) које је забрањено чинити доступном трећим лицима, што прихватате потписом на дну овог обрасца.

Потребно је да читко попуњен и потписан Образац доставите на адресу: Институт друштвених наука, Краљице Наталије 45, 11 000 Београд (са напоменом за директора ИДН) или на електронску адресу: office@idn.org.rs (са истом напоменом).

Све додатне информације о поступку заштите и комерцијализације интелектуалне својине ИДН можете наћи у Правилнику о интелектуалној својини ИДН који је доступан на интернет страници Института.

ПРЕДЛОГ АУТОРА

1. Аутор обавештава директора ИДН о резултату свог рада који, према мишљењу аутора (обележите тачне одговоре – може их бити више):

- a) Представља добро интелектуалне својине од изузетног научно-истраживачког значаја ☐
- b) Представља добро интелектуалне својине у односу на које постоји ризик од повреде права аутора од стране трећих лица ☐
- c) Има комерцијални потенцијал ☐

2. Подаци о аутору, односно коауторима рада и њиховим уделитема у раду

У случају да постоји више од једног аутора, потребно је уместо овог одељка број 2. попунити **Образац о расподели прихода** (Прилог 3 Правилника о интелектуалној својини ИДН)

Име и презиме:	
Јмбг:	
Радно место/Послодавац	
Адреса из личног документа:	
Телефон:	
Ел. Пошта:	

3. Сажет опис специфичности рада садржине рада са подацима о времену његовог настанка. Овај одељак представља најважнији део Предлога аутора и он мора да садржи писани опис интелектуалне својине, начин њеног настанка и могућности употребе. Опис треба да буде свеобухватан, јасан, концизан и тачан, да пружи информације о развоју и потенцијлу рада.

4. **Подаци о околностима под којима је развијан рад** (навести податке о пројекту или редовним активностима на ИДН у оквиру којих је спроведено истраживање)

5. **Информацију о начину на које је финансирано истраживање, које је довело до настанка резултата рада, те навести коришћене ресурсе ИДН и трећих лица** (софтвер, хардвер, зараду, службена путовања...)

6. **Процена економског потенцијала рада и начелни план његове комерцијализације** – опишите релевантне прилике на тржишту, рокове и трошкове комерцијализације, те укупан финансијски потенцијал рада. Наведите називе потенцијалних пословних партнера за које

мислите да би могли бити заинтересовани за комерцијализацију Ваше интелектуалне својине, стање конкуренције и издазове на тржишту (овде унети податке о постојању опасности од повреде права аутора на раду од стране трећих лица – кад је применљиво)

- 7. Предлог о заштити рада као добра интелектуалне својине (ако је применљиво, написати којој врсти права интелектуалне својине, према најбољем знању аутора, припада рад)**

- 8. Информације да ли су подаци о раду икада били објављени, односно саопштени јавности (и ако јесу, када, како, где и који подаци). Изнесите појединости о свим публикацијама везаним за предметне резултате рада које сте објавили или намеравате да објавите.**

- 9. Наводи аутора о постојању сличних научних радова/истраживања или комерцијалних подухвата у вези са области којој припада рад (*eng. state of the art*)**

- 10. Подаци на основу којих је могуће извршити претрагу у научној области којој припада рад запосленог са напоменом које новине доноси рад који је предмет овог Предлога аутора**

POVERLJIVO

--

Додатне напомене:

--

ИЗЈАВА АУТОРА

Изјављујем(о) да су горе унети подаци тачни и потпуни према мом/нашем сазнању и веровању, те да су све именоване особе које су допринеле проналаску/делу аутори (ствараоци) истог и да нема других лица које би требало навести као ауторе (ствараоце) резултата рада који је предмет овог Предлога аутора.

Пристајем(о) на сарадњу са Институтом друштвених наука поводом заштите предметног резултата рада као интелектуалне својине и/или његове комерцијализације и потврђујем(о) да наведеним активностима не излажем(о) свесно Институт друштвених наука и његове запослене материјалној или другој одговорности.

Место:

Датум:

Име и презиме:

Потпис

(у случају потребе на крају додати личне податке и потписе свих аутора)

POVERLJIVO

ОБРАЗАЦ – РАСПОДЕЛА ПРИХОДА ОД КОМЕРЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ ИДН	Датум:
НАЗИВ ДОБРА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ:	

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА

Овај образац попуњавају сва лица која су запослена или радно ангажована у Институту друштвених наука (даље: **ИДН**), а која су заједнички активно допринела стварању предметног добра интелектуалне својине. Образац садржи изјаве аутора о процентима њиховог учешћа у стварању предметног добра интелектуалне својине. Попуњени образац ће руководству ИДН служити као индикатор доприноса сваког од аутора у стварању предметног добра, те као основ за расподелу евентуалних прихода од његове комерцијализације.

Аутори изјављују под пуном материјалном, кривичном и академском одговорношћу да су у овој изјави наведени тачни подаци и све особе које су допринеле стварању предметног добра интелектуалне својине, те да су сва наведена лица дала суштински и доказив допринос настанку предметног добра интелектуалне својине.

Сви подаци садржани у овом обрасцу, као и подаци који настану у вези са поступком који се покреће у вези са овим обрасцем представљају поверљиве податке (пословну тајну ИДН) које је забрањено чинити доступном трећим лицима, што прихватате потписом на дну овог обрасца.

Информације о процентуалној расподели изнесене у овом обрасцу користиће се такође као основа при регулисању права и обавеза између ИДН и других лица која су евентуално учествовала у стварању предметног добра интелектуалне својине а нису запослена у ИДН. У случају сагласности са наведеним процентима, друга лица која су у својству аутора/проналазача допринела стварању предметног добра интелектуалне својине могу дати своју изјаву о проценту тог учешћа попуњавајући овај образац заједно са запосленим/радним ангажованим лицима у ИДН.

ИЗЈАВА АУТОРА

Ми, доле потписани аутори, сагласни смо да појединачни допринос сваког од нас, за горе наведено добро интелектуалне својине, износи:

Редни број	Име и презиме	Проценат доприноса	Радно место/Послодавац	Потпис	Датум
1.					

2.					
3.					
4.					

Подаци о ауторима:

Име и презиме:
ЈМБГ:
Адреса из личног документа
Телефон:
Ел пошта:

Име и презиме:
ЈМБГ:
Адреса из личног документа
Телефон:
Ел пошта:

Име и презиме:
ЈМБГ:
Адреса из личног документа
Телефон:
Ел пошта:

**Dodati broj potrebnih kolona i tabela*